

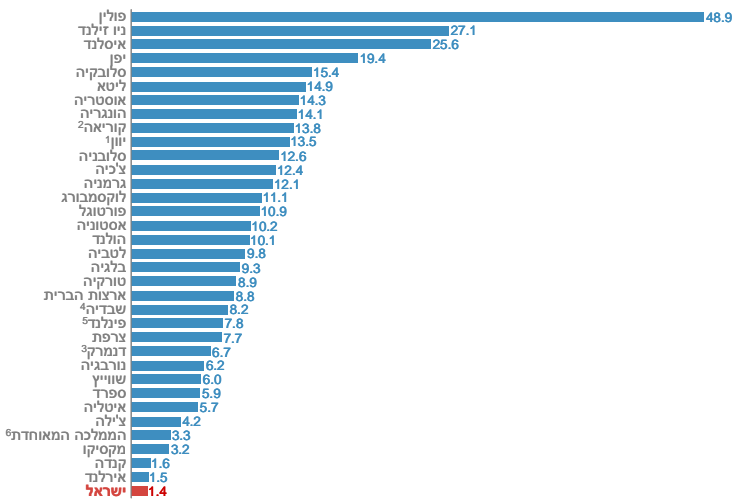
מדינת ה"יהיה בסדר" מתנגשת בקיר המציאות

דן בן-דוד

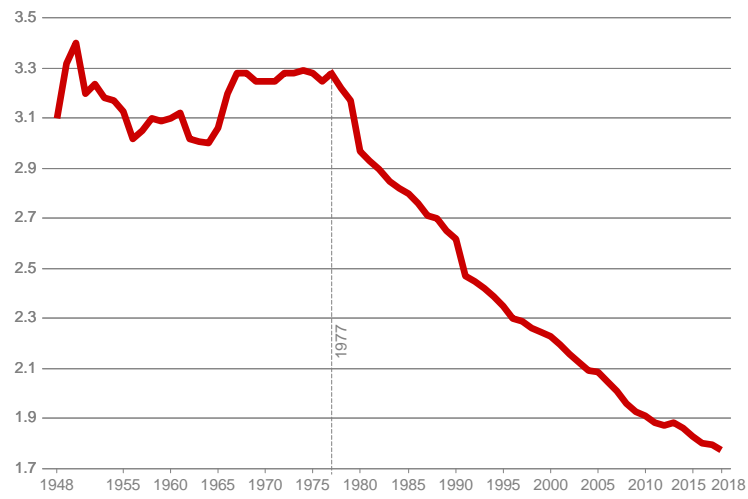
ברוכים הבאים למדינת ה"יהיה בסדר". זו ששלחה את בניה למלחמה הגדולה מאז עצמאותה עם מחסנים ריקים וסמכה על תושייתם להסתדר. המחיר היה כבד מנשוא. זו מדינה ששלחה את צוותיה הרפואיים למלחמה בנגיף המסוכן בתולדותיה עם מחסנים ריקים והניחה שהכל יהיה בסדר כי אנו הישראלים יודעים לאלתר יותר טוב מכולם. את המחיר הסופי נדע רק בעתיד. זו מדינה שנותנת חינוך ברמה של עולם שלישי לכמחצית מילדיה, השייכים לחלקי האוכלוסיה הגדלים הכי מהר, ומאמינה שיהיה בסדר כשיגדלו. אז מה אם במציאות (בארץ ובעולם), היכולת להתגבר על חסרים השכלתיים כמבוגרים מצטמצמת והולכת עם הגיל? יהיה בסדר.

זו מדינה שבנתה בתי חולים והצליחה להוסיף מיטות בקצב הגידול המסחרר של האוכלוסיה בעשוריה הראשונים. אותה מדינה איבדה את דרכה בעשורים האחרונים ואפשרה נפילה חופשית במספר המיטות לנפש. מאז שנות השבעים, מספר המיטות הפנויות לנפש ירד אל תחתית העולם המפותח.

מספר מיטות פנויות בבתי החולים
ל-10,000 נפש, ממוצעים עבור 2016-2017

מיטות טיפוליות בבתי החולים
לכל 1,000 נפשות, 1948-2018

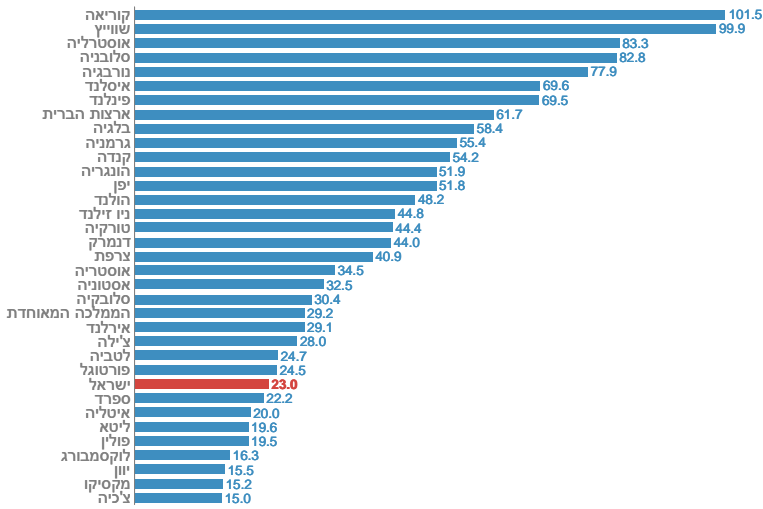
מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומשרד הבריאות

* מספר מיטות לכל 10,000 באוכלוסיה כפול שיעור המיטות הפנויות בבתי החולים
¹ 2013, ² 2003, ³ 2001, ⁴ 1996, ⁵ 1995, ⁶ שיעורי תפוסה מ-2010.

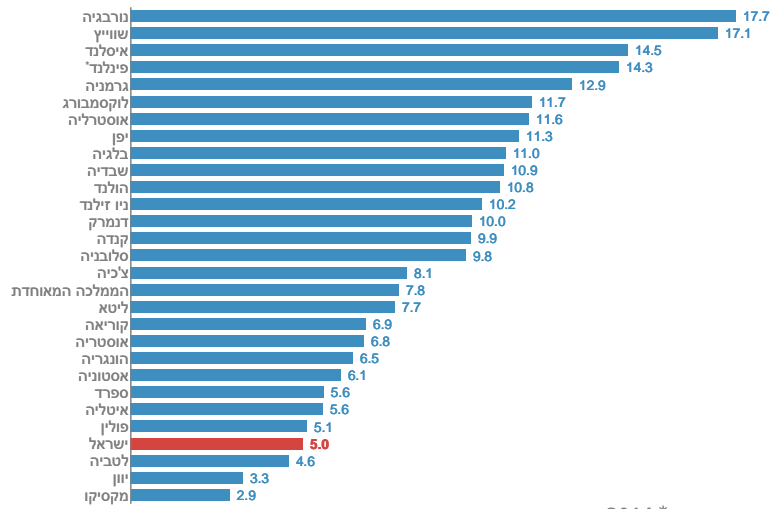
מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב נתונים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומשרד הבריאות

ההזנחה הרב שנתית של מערכת הבריאות לא הסתכמה במחסנים ריקים לצוותים הרפואיים אלא הגיעה לצוותים הרפואיים עצמם. היום, מספר האחים והאחיות הפעילים לנפש בישראל הוא מהנמוכים במערב. וכשמסתכלים קדימה, מספר בוגרי הסיעוד לנפש אף הוא קרוב לתחתית המפותחות – עם כל המשתמע מכך על הפנמה לאומית בצורך לשקם את המערכת.

בוגרי לימודי כוח אדם סיעודי בשנה
למאה אלף נפש, ממוצעים עבור 2016-2018

מספר אחים פעילים
לאלף נפש, ממוצעים עבור 2016-2018

2014 *

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים: OECD

האסימון שטרם נפל במדינת ה"יהיה בסדר" הוא כשמזניחים תהליכים ארוכי טווח, הם בסוף חייבים להתפוצץ בפנינו. כשהצפיפות בבתי החולים עולה על גדותיה מדי שנה ויש מחסור בציוד ובצוותים הרפואיים, יש לכך תוצאות. למשל, מספר המתים ממחלות זיהומיות בישראל (יחסית לגודל האוכלוסייה) הכפיל עצמו בשני העשורים האחרונים. אין לכך אח ורע בעולם המפותח.

תמותה ממחלות זיהומיות

לכל 100,000 תושבים, 1975-2016 *

* מותאם לפי היחס בין האוכלוסייה המנורמלת לבין האוכלוסייה בפועל. ממוצע ה-OECD אינו כולל את ישראל.

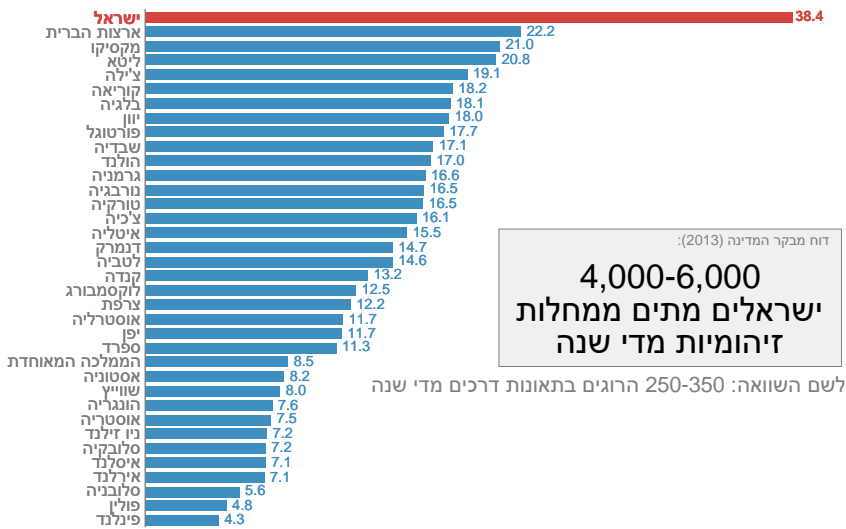
מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים: OECD

כתוצאה מהקפיצה יוצאת הדופן בהיקפה, שיעור התמותה ממחלות זיהומיות בארץ – עוד לפני המגפה הנוכחית – הציב את ישראל בראש המדינות המפותחות. לא סתם בראש הטבלה אלא 73% (!) יותר מהמדינה במקום השני. להמחשת מימדי המחדל: מספר המתים ממחלות זיהומיות בישראל (לפי מבקר המדינה) הוא בין 4,000 ל-6,000 מדי שנה. זאת, בהשוואה ל-350-250 הרוגים בתאונות דרכים כל שנה.

זו מדינה שרואה פעם אחר פעם את הכתובת על הקיר ואומרת שיהיה בסדר. היא אפילו משאירה את האחראים למחדלים להמשיך לכהן בתפקידיהם. זה קורה לא רק

תמותה ממחלות זיהומיות

לכל 100,000 תושבים, ממוצעים עבור 2013-2016

דוח מבקר המדינה (2013):
4,000-6,000
ישראלים מתים ממחלות
זיהומיות מדי שנה

לשם השוואה: 250-350 הרוגים בתאונות דרכים מדי שנה

* מותאם לפי היחס בין האוכלוסיה המנומלת לבין האוכלוסיה בפועל
מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים: OECD

בבריאות אלא בתחום אחרי תחום. בזמן שאת השיח הציבורי מוליכים שולל בהצבת זוטות בראש סדר היום, ישראל מתקדמת באופן עקבי על תוואים שבבירור אינם בני קיימא – עם כל המשתמע מכך על עתידה המדינה.

זו מדינה שנותנת פטור מהחובה של ליבת לימודים מלאה לחמישית מילדיה – פטור האסור על פי חוק בכל מדינה אחרת בעולם המפותח – כי יהיה בסדר. גם כשיותר ויותר חרדים מבינים את חשיבותה של השכלה גבוהה ומנסים להתחיל את מסלול הלימודים האקדמיים,

מתרסק חלומם בקיר המציאות כשמרביתם נאלצים לנשור (53% מהנשים ו-76% מהגברים לפי מבקר המדינה), כי ההכנה שקיבלו בבתי הספר שלהם על ידי המדינה היתה הגרועה במערב.

זו מדינה המאפשרת לאוכלוסיה חרדית עם 7.1 ילדים במשפחה (לעומת ממוצע ארצי של 3.1) להפר כל חוק שחל על שאר האזרחים, כי יהיה בסדר. אז מה אם מנהיגי אותה אוכלוסיה דורשים לפגוע בעתיד ילדיהם – ומסכנים את עתיד כולנו כשבעוד שני דורות בלבד מחצית מילדי ישראל יהיו חרדים (לפי תחזית של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה), ללא יכולת להפוך לרופאים, מהנדסים, אדריכלים, פיזיקאים וכל שאר המקצועות שמדינה מודרנית חייבת? יהיה בסדר.

מי ישלם את המסים בעתיד שמנהיגיהם בונים להם, ושמנהיגינו המתרפסים בונים לכולנו? כבר היום, 92% מסך נטל מס ההכנסה המשולם בישראל נופל על כתפיהם של 20% בלבד מהאוכלוסיה, עליה מתמדת והדרגתית מה-83% לפני עשור וחצי. במדינה המכופפת את צבאה לשקר ולהציג נתונים כוזבים על נתוני גיוס חרדים כי לא מתאים לפוליטיקאים לחייב אותם במה שהמדינה מחייבת את שאר האוכלוסיה היהודית, אל דאגה, יהיה בסדר. הילדים של המיעוט בוודאי ינהרו בהמוניהם לחזית בעתיד כדי להגן על כל השאר.

כשמאפשרים לקבוצת אוכלוסיה להפר את חוקי הלימוד ואת חוקי הגיוס, מה הפלא שמתפתחת דרך חיים המאפשרת גם להפר חוקי בריאות? אז מה אם יש הסגר על כולנו – איך זה קשור אליהם? בתי החולים מתמלאים בחרדים חולים בנגיף, אז שיהיה לסבתא שלכם בהצלחה (ולכם) אם תדבק. יהיה בסדר.

כשמסתכלים קדימה, מגפת ה"יהיה בסדר" נרחבת הרבה מעבר לחרדים. זו מדינה הבוחרת עשור אחר עשור מנהיגות המובילה בעקביות יוצאת דופן לפתרון המדינה האחת עם השכנים מבלי להתמודד עם העובדה שישראל לא תוכל להישאר גם דמוקרטית וגם מדינתו של העם היהודי. ואם בדמוקרטיה עסקינן, מתברר שרבים לא מבינים את המילה או מפנימים את המושג. זו מדינה עם שר משפטים המשתלח במערכת המשפט שעליה אמון, עם יו"ר כנסת שהפר צוו בית משפט עליון, ועם ראש ממשלה – מנהיג המדינה – המשתלח בכל רבדי מערכות שלטון החוק בארץ, שלא לדבר על הדמוניזציה שהוא עשה ועושה לכל מתנגדיו.

ואם אין בכך די, פוליטיקאים שדגלם הראשי, אם לא היחיד, היה להחיל חוקים שחלים על שרים גם על ראשי ממשלה, נמצאים עתה במרוץ להיכנס לממשלה לפני שייסגרו הדלתות. אז מה אם זה במחיר של השארת שר בריאות כושל שנתן למערכת להתדרדר במשך שנים? יהיה בסדר. אז מה אם זה יכלול יו"ר כנסת חדש שעודד את קודמו להפר צווי משפט? יהיה בסדר. ואז מה אם זו תהיה ממשלה בראשות נאשם בשוחד, מרמה והפרת אמונים שניסה – וממשיך לנסות – להשתלט על התקשורת שאמורה להיות כלב השמירה של הדמוקרטיה, ועל מערכת האכיפה והמשפט שאמורה להגן באופן ישיר על הדמוקרטיה?

יהיה בסדר? אז לא! יש גבול.

אם "השותפים הטבעיים" של המדינה מובילים אותה כמעט חצי מאה הישר אל הקרחון, אל תופתעו אם ילדיכם יחליטו לנטוש את הספינה כל עוד ניתן לעשות זאת. ב-2014, על כל אקדמאי ישראלי שחזר לארץ, עזבו 2.8%. עד 2018, המספר חצה את הארבעה שעוזבים על כל אחד שחזר – וכל זה לפני מופע הפעולות האחרון בפוליטיקה הישראלית. בתוך עשור אחד בלבד, היחס בין מספר הרופאים הישראלים בחו"ל למספרם בארץ קפץ ב-50%.

השותפים הטבעיים של המדינה הם הרוב שנמצא בימין ובשמאל, בקרב החילונים, הדתיים והחרדים – והם כוללים את האזרחים הערבים של המדינה שחלקם הלא מבוטל מטפל היום במסירות נפש בחולים יהודים כי לא להם ולא לנו ארץ אחרת. השותפים הטבעיים של מדינת ישראל הם אלה שבראשם יודעים ובבטנם מרגישים, עמוק עמוק, שאם כך נמשיך, אז פה לא יהיה בסדר.

אפשר אחרת. הממשלה טרם הוקמה. אנא מכם, הפוליטיקאים הנוהרים. תחשבו שוב. בצעדים נכונים בטיפול בקורונה אפשר, וצריך, לתמוך גם מבחוץ. זו אינה הקורונה שתחריב את המדינה אלא תחושת ה"יהיה בסדר" המאפשרת לדורות של מנהיגים לשחק באש ולסכן את עתידו הפיזי של הבית שלישי. יש דמגוגים והזויים בכל המחנות. הגיעה העת להרחיקם ממסכי הטלוויזיה ומשלטון המחריב כמו ידיו את העתיד שעבורו הקריבו חייהם כל כך הרבה מהורינו, אחינו וילדינו.

התעוררו! עדיין לא מאוחר מדי לשנות כיוון.